

Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste
üldkogu

PROTOKOLL nr 2

Siseministerium 18.05.2010
Kell 15.00

PP 13.07.2010 nr 12.1-4- 2 /143

Juhatas: Siim Kiisler, regionaalminister

Protokollis: Ave Viks (Siseministerium)

Osalesid: Riho Raave (Haridus ja Teadusministerium), Siim Sukles (Kultuuriministerium), Raili Niine (Keskkonnaministerium), Margus Kreinin (Siseministerium), Jaan Vinnal (Sotsiaalministerium), Andres Uusma (Majandus- ja kommunikatsiooniministerium), Ivar Sikk (Rahandusministerium), Sulev Liivik (Rahandusministerium), Vello Jõgisoo (KTK), Rannar Vassiljev (KTK), Toomas Sonts (KTK), Mihkel Juhkami (ELL), Kersti Sarapuu (ELL), Angelika Kallakmaa (ELL), Ivar Tedrema (EMOI), Taavi Aas (ELL), Jüri Landberg (EMOL), Jüri Võigemast (ELL), Aivo Vaske (Siseministerium).

Päevakord:

- 1. Vaheprotokollis arutelu 2011-2014. aasta riigi eelarvestrateegia ja 2011. aasta riigieelarve osas.**
- 2. Muud küsimused.**

Valitsuskomisjoni esimees regionaalminister Siim Kiisler avas koosoleku päevakorra kinnitamisega.

- 1. Vaheprotokollis arutelu 2011-2014. aasta riigi eelarvestrateegia ja 2011. aasta riigieelarve osas.**

S. Kiisler: Vaatame läbi kõigepealt Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud ja siis Valitsuskomisjoni seisukohad.

T. Aas: Meil on mõned täiendavad ettepanekud teksti, mis puudutavad läbirääkimiste eesmärki ja lähtealuseid.

M. Juhkami: Esiteks täiendada läbirääkimiste eesmärki sõnadega „ja Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva“ tulubaasi kindlustamine; teiseks kohaliku omavalitsuse tulubaasi suurendamisel vahetaksime sõna „üksikisiku tulumaksu“ sõnaga „maksutulud“, kuna räägime kõikidest maksudest; ja kolmandaks omavalitsuse ülesannete kaardistamisel lisaksime riiklikele ülesannete kaardistamisele ka omavalitsuslike ülesannete kaardistamise. Pikas perspektiivis Tahaksime ikkagi rääkida ka sellest, et kaardistada lõplikult ära, kuidas kõik muud kohaliku omavalitsuse ülesanded jaotuvad.

T. Aas: Meie jaoks on oluline KOV funktsioonide kaardistamine. Kindlasti on KOV ülesandeid, mis ei ole riiklikud või riiklikult olulised. Seega lisaks seadustega pandud ülesannetele on KOVidel palju muid ülesandeid, mida nad täidavad ja mis tuleks ära kaardistada, et oleks selgus.

I. Sikk: Siin võiks kaks teemat siiski eraldi olla – esiteks riigi poolt pandud ülesanded ja nende riigieelarvest rahastamine, teiseks teemaks on muude ülesannete kaardistamine, mis KOVidel on. Seda, et nende osas riigieelarves midagi kokku leppida kontekstis, ei saaks siia sisse panna.

T. Aas: Meie hirm on see, et kaardistamine toimub hetkeni, kus raha otsa saab, ja siis öeldakse et ülejäänud on vabatahtlikud ülesanded.

S. Kiisler: kompromissi võime siin leida ülesannete kaardistamise osas, siia saame sisse tuua ka omavalitsuslikud üleanded. Riigieelarvelise rahastamise puhul räägime ikka riiklike ülesanneteest rahastamisest – need punktid tuleb kaheks lüüa.

T. Aas: Oluline et me ühtemoodi mõistame, mis on omavalitsuslikud ülesanded ja nendeks vastav tulubaas.

M. Juhkami: Mõõname, et on asju, mis ei ole tulubaasist kaetud, aga nende puhul ei saa ka öelda, et me peame neid täitma.

T. Aas: Sellel ongi kaks etappi, esimene on funktsiooni ja ülesannete jagamine, mis on need mida riik eeldab, et KOVid täidavad ja teine on minimaalse vajaliku raha tagamine ülesannete täitmiseks, kulupõhine ei pruugi õige sõna olla, siin kuna siin tuleb ka kapitali ja amortisatsiooni arvestada.

S. Kiisler: Me oleme ühel meelel kaardistamise osas.

I. Sikk: See kolmas punkt, mis tuleneb Riigikohtu otsusest, võiks eraldi olla. Kui me tahame ka KOV ülesanded ära kaardistada, siis selle kohta tuleks eraldi punkt panna. Kas me sellesse punkti lisame ka rahastamise põhimõtted, on otsustamise küsimus.

T. Aas: Ma ei jääks nii kinni Riigikohtu lahendi täpsesse sõnastusse, vaid vaataks laiemalt.

I. Sikk: Ma vastupidiselt toetaks just seda protsessi, kuna see on kõige kiirem, mis peab olema 2011. aasta eelarveks tehtud. Ja see on ka asi, mille osas on kokkulepe.

S. Kiisler: Jätame nii nagu on, meie praegune lähenemine on välistav ehk esmalt tekitada ammendav loetelu riiklikest ülesannetest, kõik, mis ei ole riiklikud on kohalikud.

K. Sarapuu: Võiks lisada ka omavalitsuslike ülesannete rahastamise põhimõtete väljatöötamise.

Otsus: Senisele punkti 3. sõnastusele lisada „kohalike omavalitsuste poolt täidetavate ülesannete kaardistamine ja nende rahastamise põhimõtete täpsustamine“.

T. Aas: Meie järgmine ettepanek puudutab tabelit ja tulubaasi.

T. Kirss: Küsimus, on selles, mida arvestatakse tulubaasis? Praegu on arvestatud tulumaksu, maamaksu, kohalikke makse, keskkonnatasusid ja tasandusfond. Tasandusfond kord on ilma tulubaasi stabiliseerimise vahenditeta, 2011. aasta kohta on need sisse arvestatud. Kui me hakkame suhtarve võtma, siis eelnevalt peaks need mõisted korrastama.

A. Kallakmaa: Meie näeme, et tulumaas on üksikisiku tulumaks pluss tasandusfondi summa.

S. Liivik: See ei ole meie jaoks aktsepteeritav lähenemine. Selliselt (nagu tabelis märgitud) tulubaas moodustubki ja selle alusel saab vaadata üldiseid trende. Osas on pädevus otsustamiseks on KOVidel, aga arvutusteks ja trendide hindamiseks on vajalik need kõik sisse arvestada. See ongi indikatiivne prognoos tulubaasi arengute kohta.

KTK tegi ettepaneku suhtarve muuta või sõnastada see eriarvamusena.

T. Kirss: omal ajal kui hakkasime tegelema saime teistmoodi aru ja kohalikke makse seal sees ei olnud?

I. Sikk: peaksime ühtselt lähenema: kui esimeses punktis räägime, et kaardistame kõik ülesanded ära ja siin et võtame välja sest numbrid ei meeldi, see lähenemine ei vii ka kuhugi.

J. Võimemast rõhutas et need numbrid oln olulised protsessist ülevaate omamiseks ning võrreldavuse tagamiseks, et metoodika mida kasutame 10 aasta vältel oleks ühesugune.

S. Kiisler: Nõustun ka Rahandusministeeriumiga, peame kokku leppima, kuidas me terminitest aru saame.

M. Juhkami: statistilises mõttes oleme nõus, samas nõus ka Jüriga, et kipume illustreerima väiteid valedel alustel, kui me kasutame seda statistikaks siis OK, kui me hakkame kasutame seda poliitilisteks argumentideks, et tulubaas suurenes vms, siis see ei ole aktsepteeritav.

T. Aas: Ka statistiliseks argumendiks ei ole päris korrektne, kuna kõiki tulusid ei võta arvesse.

Otsus: Edasi minna, kuna tegemist on valitsuskomisjoni seisukohaga ning KTK eriarvamuse all on 3. punktina välja toodud, millega KTK ei nõustu (Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu Rahandusministeeriumi arvestusmetoodikaga kohalike eelarvete suhtarvude ja kasvude esitlemisel (kohalike maksude arvestamine tulubaasis, tasandusfondi käsitlemine aastatel 2009-2010 ilma stabiliseerimise vahenditeta ning alates 2011. aastast stabiliseerimise vahenditega.))

T. Aas: KTK eriarvamusse on ettepanek lisada üks punkt, mis käsitleb seda et RESi ei ole esitatud KTKle kooskõlastamiseks.

I. Sikk: Riigieelarve ei ole seadus, riigieelarvestrateegia on VV poliitiline dokument, mis kinnitatakse VV korraldusega, esiteks. Ka ministeeriumidega ametlikule kooskõlastamisele ei pea korralduse eelnõu esitama, oleme seda teinud konsultatsioonide käigus. Alles eile õhtul saime ministeeriumitelt lõpliku sisu ja lõplik sisu selgus alles täna. Meie valmisolek oleks see dokument saata välja, siis kui minister sellele alla kirjutab. Siis me põhimõtteliselt ka saaksime seda teha, enne seda protseduurireeglite kohaselt me seda teha ei saa.

Kiisler: me arutasime seda ka valitsuskomisjonis ja ma saan aru, miks praegu ei ole juriidiliselt võimalik seda teha, aga minu seisukoht on samasugune, et nii nagu ta läheb üles VIISI ja on ametlikult esitatud ministeeriumitele, sellest hetkest võiks ta olla kättesaadav ka omavalitsusliitudele. Täna on see seis, et ka ministeeriumid ei ole seda veel näinud.

J. Võigemast: meil oli sellest juttu pikemalt rahanduse töörühmas, ma usun et kõik mõistavad selle taotluse mõtet, mis me oleme esitanud ja esitame ka see aasta. Meie huvi on, et RES kajastaks KOV tulubaasi dünaamikat üheltpoolt, et mida keskpikas perspektiivis riigi pool oma poliitikatest meile välja pakub, ja teiseks kuna KOV eelarvetest suure osa moodustavad toetused, on ta haridus, sotsiaal või teedevahendid, oleme me huvitatud, mis on plaanis lähema 1+3 aasta jooksul. Kui e vaatame kogu vaheprotokolli läbi. Kui me nüüd tõsimeelselt räägime kriisist väljatulekust siis loomulik on see, et me üritame ka strateegiadokumentides peegeldada ka avaliku sektori seda osapoolt, kelle hallata on ca 20 % avaliku sektori rahast. Mitte ainult võlakooormuse ja riigieelarve defitsiidi poolest, vaid ka tulude dünaamika poolest. Meie poolt vaadatuna võiks see KOV tulubaasi tabel olla ka RESi osa, mille suhtes ministeeriumid oma seisukohad esitavad ja mille kohta ka KOVidel võiks oma seisukohtade esitamise võialus olla. Praegu on kaudne, kuna me oleme esitanud ettepanekud ministeeriumidele ja valitsusele, aga praegu saame ainult konstateerida, et meie ettepanekutega ei ole arvestatud.

T. Aas: teeks kompromissina ettepaneku et lõppsätetes, märkida, et Käesoleva eelarveläbirääkimiste vaheprotokolli allakirjutamise ajal ei ole Valitsuskomisjonil „ja Omavalitsusliitude Koostöökogul“ veel andmeid Riigieelarve 2011. aasta vahendite indikatiivse jaotuse osas ministeeriumide haldusalade kaupa.

Lisaks tegi KTK ettepaneku teksti osa, mis puudutab ettepanekuid 2011. aasta riigieelarve osas, tõsta vaheprotokolli lisaks.

I. Sikk: tahan rõhutada, mida rääkimise ka rahanduse töörühmas, et praegune seis on selline, et valdkondlikud rahajaotused ei ole RESi osa, seal ei kirjutata sellest sõnagi. RES aluseks on ministrite poolt kinnitatud arengukavad märtsi seisuga, mis on kodulehtedel üleval ja teine dokumendi osa on prognoos, mis on ka täies ulatuses avalikustatud. See, mis on käinud kabinetis ja mis on ka vaidluseks on 4 aasta suured numbrid, eesmärk ja meetmed kuidas me selleni jõuame, mingeid üksikotsuseid ka KOVide osas selles dokumendis ei ole, nii et te ei ole paljust informatsioonist ilma jäänud.

S. Kiisler: RES ei kajasta suurt osa küsimusi, mis siin (vaheprotokollis) kirjas on.

J. Võigemast: meie ettepanek on, et eraldised peegelduksid ka riigieelarvestrateegia mõõtmes, see on oluline mitte ainult KOVide jaoks vaid ka riigi jaoks tervikuna.

M. Juhkami: Järgmisena, EL struktuurivahendite osas on oluline, et KOVid kaasatakse planeerimisprotsessi.

S. Kiisler: esimene punkt seda puudutabki, teine punkt sisaldab seda, et kui me hakkame selle perioodi rakenduskavasid muutma, siis küsime teie arvamust, kolmas puudutab keskkonnaministeeriumit.

R. Niine: Keskkonnavaldkonnas jätkame lahenduste otsimist kohalike omavalitsuste omaosaluse leidmiseks EL fondidest rahastatavates keskkonnakaitsealsetes ja veeprojektides osalemiseks, juba praegu läbi veemeetmete muutmise püüame leida lahendus. Siin räägime praegusest perioodist.

S. Kiisler: Lähme edasi, vaatame lõppsätteid korra üle ja seejärel käime lisa ka kiirelt läbi.

J. Võigemast: neid KTK liikmeid, kes IKT teemaga tegelevad (mis on ainuke, kus kokkulepetele jõuti) ei ole kohal, seega jätame kokkulepped ettepanekuna tagataskusse pragu. Ja veelkord kordame riigi eelarvestrateegia valguses üle, et teeme ettepaneku parandada ära see viga, mis eelmine aasta tehti kärpides tulubaasi ja tasandusfondi - meie ettepanek on taastada 11,93 ja 1,143 ja kuna RES ei ole veel lukku löödud, siis on võimalik see kirjeldada ka RESis nagu me aru saime,

S. Kiisler: edastame selle ettepaneku VVle. Kui rohkem täiendusi ei ole, siis läheme edasi hariduse ja noorsootööga.

S. Liivik: rahanduse seisukohad on kajastatud RESi osas, kuna need on pikema vaatega teemad.

R. Raave: Töörühm on 2 korda koos käinud ja arutanud, üksmeelele ei ole jõutud, seisukohtades kajastuvad nii eriarvamused, mõningas kohas saab ka öelda, et on kokkuleppe tulemas, nagu õpilaskodude toetamine, samuti üldhariduse prioriteetidest, kus on ka kokkupuutepunkte seisukohtade osas, oleme nõus edasi läbi rääkima.

T. Aas: pärast viimaseid parandusi on sisse jäänud tekst, et PGSi rakendamine, milleks „taotletakse RESist täiendavaid vahendeid“. Täna peaks olema selge, kas vahendid on olemas või ei?

R. Raave täpsustas, et praegusel hetkel saame kirjutada seda, mis on taotletud.

T. Aas: Kui see ei ole veel selge, siis me teeme ettepaneku edasi lükata.

R. Raave: Me ei saa KTK seisukohast aru, see haakub ka ülesannete kaardistamise teemaga, me oleme seisukohal, et kui mingi muudatus riigikorralduses toimub või mingi ülesanne täpsustub, siis see ei ole täiendavate ülesannete panemine - see on läbirääkimiste küsimus ja sellesse peavad nii riik kui KOVid panustama.

KTK toonitas, et muret tekitab see, et praegu sisaldavad kõik otsused lauset “ei sisalda täiendava rahastamise vajadust“ sh ka eurole üleminek, mis ei vasta tõele.

R. Raave: HTM taotles kokku 91 miljonit. 2011. aastal on kuludeks planeeritud ainult õpikute ja õppevahendite 20%line suurenemine õppekava rakendamise seoses, õpikeskkonna arendamise seotud kulud on planeeritud aastasse 2012.

V. Jõgisoo: KOVidel ei ole selleks vahendeid ja lõpmatuseni ei saa ka seda 8 % lõtku kasutada.

R. Raave: Õppekava uuendamine on pidev protsess, loob jah uusi nõudeid ja tingimusi - kõik ei pea kohe järsku korda saama, selles suunas töötatakse ja ühel aastale ei tule kõiki investeeringuvajadusi katta.

Raave: Uus õppekava ei muuda nii kardinaalselt õppekeskkonda ja see 91 sisaldabki kaasajastamist nendes valdkondades mida see just muudab (uus õppekava). Tervisekabineti osas ei saa HTM otsa vaadata.

Jõgisoo: Kui vahendid ei ole märgitud sinna vajalikus mahus, siis on KOVide ettepanek, et KOVidele ei ole võimalik omavahenditest praeguse tulubaasi juures seda täita.

R. Raave: See oligi põhimõte, et selles vaheprotokollis me ei räägi vahendite konkreetsest mahust.

S. Kiisler: Tuleme selle teema juurde hiljem tagasi, seisukohad on fikseeritud, läheme edasi sotsiaal-, töö- ja tervishoiu valdkonnaga, kui selles muudatusi ei ole, siis kultuuri ja spordi valdkonnaga.

S. Sukles: Kultuuri ja spordi valdkonnas on kokkulepe, et ühtegi pehmet programmi ei lõpetata. Mis puudutab investeeringuid, siis vaadates 2011. aastat me ei näe, et toimuks vahendite suurendamist 2008. aasta kokkulepete täitmiseks. Kui riik headel aegadel toetas kohustusi võtnud KOVe, siis 2012 ja 2013 pigem on see toetus suurenev kultuuripealinna riigipoolne toetus 40 miljonit ja Tartu rahvakultuuriürituse 20 miljonit krooni. Ülejäänud asjades numbrite osas saame arutada edasi sügisel.

S. Kiisler: Järgmisena teehoid ja ühistransport.

KTK tunnustas valitsuskomisjoni eesmärki saavutada 2012. aastaks kohalike teede rahastamine tasemel vähemalt 10% teehoiu rahastamiseks riigieelarves kavandatud kütuseaktsiisi laekumisest.

A. Uusma: põhjendas KTK ettepanekutega mittenõustumist: esiteks teeseaduses ei ole plaanis teehoiu rahastamise täpset % fikseerida, kuna seda võetakse arvestuslikult; teiseks vaadates tänast majandusprognosi, siis nii nagu RE kulud on külmutatud selle aasta seaduse tasemele, on ka ÜT vahendid külmutatud, vastasel juhul peaks see kellegi arvelt toimuma; kolmandaks ka kevadine majandusprognos ei näita kütuseaktsiisi laekumise kasvu ning viimaseks VV on heaks kiitnud tehoiukava, kus ka need põhimõtted kõik on fikseeritud. Teiste punktide osas: bussidotatsiooni osas on meie eesmärk, et avaliku tellimise lepingu kohustusi täidetakse ja et veomaht ei väheneks, summat konkreetset me välja ei too, kuna me ei tea mida riigihanked toovad. Täpsustan, et tegelik tase oli 2009. aastal oli 323 miljonit, mitte 339 miljonit, mis oli seaduse tase - 18 kanti sellesse aastasse üle. Praegune prognoos on 331 krooni, kui see kujuneb suuremaks kui 334, mida me RESist taotlemine, siis meil on ministeeriumis reserv, millest vajadusel lisa saame ja seega summat ei fikseeriks.

Kas millegi osas kokkuleppele ka jõuaks? Muudes punktides, mis ütlevad et jätkata läbirääkimisi - miks mitte, kui KOVidelt tulevad uued konkreetsed ettepanekud tehoiuvahendite kulupõhise jaotuspõhimõtteid muuta, siis oleme nõus läbi rääkima, vastasel juhul pole kokkuleppel mõtet, kui teie poolt initsiatiivi ei tule.

I. Tedrema: Kui vahendid ei kasva, siis meie poolt kindlasti ettepanekuid ei tule.

A. Uusma: Neljanda punktiga, eraldada kütuseaktsiisi arvelt vahendeid elektri ühistranspordi infrastruktuuri väljaehitamise ja veeremi soetamise toetuseks, ei saa nõustuda, kuna ministeerium eraldab miljardi elektriraudtee jaoks, sadu miljoneid ka infrastruktuuri tarbeks. Ei ole öeldud konkreetset mida ja milleks. Samuti ei tasu tuua eraldi välja, et kütuseaktsiisis arvelt, meil on selleks olemas ka välisvahendid. Viieandaks, sõidusoodustusest saamata jäänud tulude kompenseerimise osas on MKM juristid on seisukohal, et soodustuse ühitamine vastab solidaarsuse põhimõttele, mis solidaarselt selle katab. Viimaseks, olemasolevate õigusaktide

muutmine eesmärgiga leevendada tee seisundinõudeid ning teevalgustuse normatiive – kehtivad seisundinõuded on kooskõlastatud, kokku lepitud ja läbi räägitud. Kui teete uued ettepanekud, siis võime läbi rääkida.

I. Tedrema: siin on mõeldud tänavukevadist dokumenti, mida nägime esimest korda kooskõlastusringil, aga kui raha ei ole siis on asju mida saab teha ja mida ei saa teha.

A. Uusma: See on võimalik kokkuleppe koht, mida saab MKM töörühma tuua ja läbi rääkida.

S. Kiisler: Järgmisena, IKT valdkonnas muudatusi ei ole, järgmisena maakasutus ja keskkonnahoid.

R. Niine: Maakasutuse osas kujundatakse seisukohad järgmine nädal 25. mail toimivas keskkonna ja maakasutuse töörühma koosolekul.

S. Kiisler: järgmisena muud küsimused, KTK ettepanekud ja VV seisukoht jätkata läbirääkimisi. On kellelgi veel midagi lisada? Oleme nüüd lisad ka läbi käinud ja seisukohad fikseerinud. Täna osalejaid töö eest ja kordan veelkord üle, et kui RES läheb VIISI üles, siis saadetakse see ka omavalitsusliitudele.

I. Sikk: Lõpetuseks palve seda dokumenti mitte pressis kommenteerida, enne kui ta on valitsuses vastu võetud, see on usalduse küsimus. See sisaldab informatsiooni, mida ei ole mõislik avaldada enne kui seda on valitsuse arutada, kuna pole ükski aasta olnud nii et valitsus ei teeks dokumendis muudatusi sõnastuses.

Regionaalminister tänas veelkord osalejaid ja lõpetas koosoleku. I vaheprotokoll allkirjastati digitaalselt.

Siim Kiisler
Komisjoni esimees
(allkirjastatud digitaalselt)